

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) 2015/1017 muuttamisesta Euroopan strategisten investointien rahaston voimassaoloajan pidentämisen osalta sekä kyseistä rahastoa ja Euroopan investointineuvontakeskusta koskevien teknisten parannusten tekemiseksi”

(COM(2016) 597 final – 2016/0276 (COD))

(2017/C 075/11)

Esittelijä: **Alberto MAZZOLA**

Lausuntopyyntö	Euroopan unionin neuvosto, 26.9.2016, ja Euroopan parlamentti, 3.10.2016
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172, 173, 175 ja 182 artikla
Vastaava erityisjaosto	”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteensuuluvuus”
Hyväksyminen erityisjaostossa	29.11.2016
Hyväksyminen täysistunnossa	15.12.2016
Täysistunnon nro	521
Äänestystulos	172/0/3
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) puoltaa voimakkaasti komission aloitetta, jonka tavoitteena on pidentää Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR) voimassaoloaika ja lisätä sen rahoitusta. Komitea on samaa mieltä rahaston tarkoituksesta ja merkityksestä vakauden ja varmuuden tarjoamiseksi sijoittajille ja hankkeiden toteuttajille. Komitea kannattaa niin ikään ESIR-rahaston keston pidentämistä ja rahoituksen jatkamista pidemmällä aikavälillä, jotta voidaan taata toimien systemaattisuus ja jatkuvuus.

1.2 ETSK on tyytyväinen ESIR-rahaston ensimmäisen vuoden aikana saavutettuihin myönteisiin tuloksiin – ennakoitujen investointien saatiin aikaan välittömästi – ja pitää etenkin pk-yritysten ”investointi-ikkunaa” menestyksenä. Komiteassa toimivan yhtenäismarkkinoiden seurantaryhmän pitäisi seurata jatkuvasti vaikutusindikaattorien avulla ESIR-rahaston hyödyntämistä.

1.3 Komitean mielestä ESIR 2.0:ssa pitäisi pyrkiä yhä suurempaan yksityisen pääoman osuuteen: yli 62 prosentin, johon yllettiin ensimmäisenä vuonna. Komitea ehdottaa tähän liittyen, että harkittaisiin huolellisesti muidenkin rahoituslähteiden – joukkolainamarkkinoiden sekä vakuutus- ja eläkerahastojen – lisäämistä pankkien rinnalle. Eurooppalaisilla ja kansainvälisillä vakuutus- ja eläkerahastoilla voisi olla ratkaiseva rooli investoinneissa.

1.4 ETSK korostaa, että markkinapainotteisuudesta tulee pitää kiinni, ESIR-rahaston työllisyys- ja sosiaalivaikutuksia on mietittävä tarkkaan ja ESIRin täydentävyyttä muiden EU-välineiden ja EIP:n tavanomaisten toimien kanssa tulee vahvistaa. ETSK pitää valitettavana, että ESIRin käytössä ei varmisteta, että varoja investoidaan maihin, joilla on suurimmat tarpeet. Komitea kehottaa varmistamaan, että ESIR-toimien maantieteellinen kattavuus EU:ssa on tasapainoinen siten, että kunkin maan taloudellinen toiminta kaiken kaikkiaan, uusien työpaikkojen luominen sekä aloitteen kysyntä- ja markkinalähtöisyys otetaan huomioon asettamatta etukäteen kiintiöitä ja säilyttäen riittävä joustavuus rahaston hyödyntämisalojen välillä.

1.5 Komitea katsoo, että ESIR 2.0:n omat toimet pitäisi suunnata tulevaisuuden aloille, joita ovat esimerkiksi teollisuus 4.0, älykkäät energiaratkaisut, digitaali- ja liikenneinfrastruktuuriverkot ja ympäristönsuojelu sekä rajatylittävät hankkeet, kuten laajamittaiset eurooppalaiset hankkeet, joiden bruttokansantuotteeseen kohdistuvat taloudelliset kerrannaisvaikutukset ovat investointipotentialin määrän perusteella suurimmat, maataloutta kuitenkaan unohtamatta. Näin voidaan maksimoida kasvu- ja työllisyysvaikutukset ja mahdollisesti hyödyntää muita EU-rahastoja. Huomiota tulee kiinnittää myös turvallisuus- ja puolustusalojen kaksikäyttökäytännöihin, ja lisäksi EIP-toimien ulkopuolelle jäävien alojen luetteloa tulee muuttaa vastaavasti.

1.6 ETSK kehottaa vahvistamaan Euroopan investointineuvontakeskusta, jonka olisi lisättävä toimiaan eri maissa ja omaksuttava ennakoiva ote etenkin sellaisilla alueilla, jotka ovat jääneet jälkeen kehityksessä. Lisäksi olisi vahvistettava kansallisten kehityspankkien roolia ja perustettava alueellisia tukijärjestelyjä. Olisi myös harkittava rakenne- ja investointirahastojen hyödyntämistä saumattomasti ja ilman byrokraattisia esteitä yhtenä ESIR-hankkeiden rahoituslähteenä sekä parannettava paikallis- ja alueviranomaisten kanssa käytävää vuoropuhelua.

1.7 ETSK kehottaa vahvistamaan ESIR-rahaston sosiaalista ulottuvuutta hyödyntämällä rahastoa esimerkiksi yleisivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla osaamisen ja elinikäisen oppimisen edistämiseksi ja luovien ja kulttuurialojen, terveydenhuoltoon ja lääketieteeseen liittyvien innovaatioiden sekä sosiaalipalveluiden, sosiaalisen asuntotarjonnan, lastenhoidon ja matkailu- ja ympäristönsuojeluinfrasuukturin kehittämiseksi. Euroopan investointiohjelmassa olisi selkeästi tuettava COP21-kokouksen sitoumuksia.

1.8 ETSK suosittaa, että ESIR-rahaston tunnettuutta lisätään järjestämällä mittava unionin laajuinen paikallistason tiedotuskampanja, ottamalla rahoitettavien – etenkin pk-yrityksille suunnattujen – aloitteiden yhteydessä käyttöön ESIR-tunnus sekä tehostamalla paikallis- ja alueviranomaisten kanssa käytävää vuoropuhelua.

1.9 Koska ESIR-toimien onnistuminen on tärkeää kansalaisyhteiskunnan ja EU-brändin kannalta, komitea pyytää tulla säännöllisesti kuulluksi voidakseen antaa tiedonantoja rahoitus- ja investointitoimista ja takuurahaston toiminnasta. Erityistä huomiota kiinnitetään työpaikkojen luomiseen, ympäristövaikutukseen sekä riippumattomaan asiantuntija-arvioon ESIR-asetuksen soveltamisesta ja aikaan saaduista muutoksista. Tässä yhteydessä tulee hyödyntää selkeitä sosioekonomisia ja ympäristöindikaattoreita ja selvittää aloitteen täydentävyyttä.

1.10 Kun otetaan huomioon sosiaalisten investointien moninaiset myönteiset vaikutukset etenkin työmarkkinoihin ja julkistalouteen, ETSK katsoo, että olisi pohdittava tarkemmin sitä, miten ”Junckerin suunnitelma 2” yhdistetään sosiaalisten investointien paketin tavoitteisiin.

2. ESIR-rahaston kehittämisen taustaa: nykytilanne

2.1 Eurooppa-neuvosto totesi 28. kesäkuuta 2016, että ”Euroopan investointiohjelma, erityisesti Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR), on jo tuottanut konkreettisia tuloksia ja on merkittävä toimi, jonka avulla saadaan liikkeelle yksityisiä investointeja hyödyntäen samalla järkevästi niukkoja budjettivaroja”.

2.2 Sen jälkeen kun Euroopan investointiohjelma esiteltiin marraskuussa 2014, luottamus talouteen ja kasvuun on osittain alkanut palata. Edelleen on silti 22 miljoonaa ihmistä työttömänä ja investointien määrä on 15 prosenttia alle vuoden 2008 tason. Kriisiä edeltävälle tasolle pääsemiseksi tarvittaisiin vuosittain 300 miljardin euron lisäinvestoinnit. Talous elpyy EU:ssa maltillisesti neljättä vuotta peräkkäin, ja bkt kasvoi 2 prosenttia vuonna 2015. Vaikka laajat investointihankkeet eivät voi tuottaa makrotaloudellisia vaikutuksia välittömästi, investointiohjelman kautta tapahtuneesta varauksettomasta sitoutumisesta on jo saatu konkreettisia tuloksia.

2.3 EIP-ryhmän toteuttama ja osittain rahoittama ESIR-rahasto on osoittanut ensimmäisen toimintavuotensa aikana, että alkuperäinen suunnitelma oli varmallalla pohjalla: rahasto etenee vakaasti kohti tavoitettaan, joka on vähintään 315 miljardin euron lisäinvestointien toteutuminen reaalityössä vuoden 2018 puoliväliin mennessä. Ensimmäisenä vuotena hyväksyttiin toimia yli 115 miljardin euron arvosta, ja niistä 62 prosenttia on yksityisten sijoittajien rahoittamia. Marraskuun 15 päivänä 2016 määrä oli 154 miljardia euroa eli 49 prosenttia odotetusta kokonaismäärästä ⁽¹⁾.

2.4 Markkinat ovat tarttuneet erityisen ripeästi pk-yrityksikkunan tarjoamiin mahdollisuuksiin, joiden osalta ESIR on ylittänyt odotukset roimasti. Ikkunaa laajennettiin heinäkuussa 2016 asetuksen (EU) 2015/1017 puitteissa 500 miljoonalla eurolla. Pk-yrityksiä hyödyttäviä rahoitustapahtumia oli ensimmäisen vuoden lopussa hyväksytty yli 47 miljardin euron arvosta eli 64 prosenttia siitä määrästä, jonka odotettiin toteutuvan koko kolmen vuoden aikana.

⁽¹⁾ EIP-ryhmän luvut, 12. lokakuuta 2016.

2.5 Euroopan komission ja Euroopan investointipankin yhteisenä aloitteena, jolla on kuitenkin oma hallintonsa, ESIR auttaa myös innovointi- ja infrastruktuurihankkeiden rahoittamisessa lukuisilla aloilla, joista mainittakoon tutkimus- ja kehittämistoiminta (jonka osuus 15. marraskuuta 2016 oli 20 %), energia (22 %), digitalisointi (12 %), liikenne (7 %), ympäristömyönteinen ja tehokas resurssien käyttö (4 %) sekä sosiaalinen infrastruktuuri (4 %).

2.6 ETSK on ilmaissut suhtautuvansa myönteisesti Euroopan investointiohjelmaan ja kannattavansa ”painopisteen siirtymistä pois säästötoimenpiteistä ja julkisen talouden vakauttamisesta”. Se korosti, että ”[i]nvestointiohjelma on askel oikeaan suuntaan, mutta epäilyjä herättävät ohjelman koko suhteessa Euroopan valtaviin investointitarpeisiin, odotetun vipuvaikutuksen mittavuus, soveltuvien investointihankkeiden jatkumon todennäköisyys, – – pk-yritysten ja erityisesti mikro- ja pienyritysten osallistaminen ja ohjelman aikataulu”⁽²⁾. ETSK pitää kuitenkin valitettavana, ettei ESIR-rahastossa ole varmistettu, että varat investoidaan maihin, joiden tarpeet ovat suurimmat, sillä jäsenvaltiot, jotka kuuluvat liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn piiriin vakaussopimuksen korjaavassa osiossa, eivät voi hyödyntää minkäänlaista joustojen mahdollisuutta (Ecofin 2012 ja Ecofin 2014).

2.7 Komitea sai kuulla 10. marraskuuta 2016 pidetyssä kuulemistilaisuudessa työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajien kokemuksia ja näkemyksiä, jotka ovat ESIR-rahaston osalta pitkälti myönteisiä.

3. Komission ehdotukset

3.1 Komissio ehdottaa ESIR-rahaston voimassaolon pidentämistä kahdella vuodella eli vuoteen 2020 sekä EU:n takauksen korottamista 16 miljardista eurosta 26 miljardiin euroon ja EIP:n rahoitusosuuden korottamista 5 miljardista eurosta 7,5 miljardiin euroon. Päämääränä on aikaansaada noin 500 miljardin euron investoinnit rahaston voimassaoloaikana. Komissio ehdottaa tätä ajatellen, että takuurahastoa kasvatetaan 1,1 miljardilla eurolla yhteensä 9,1 miljardiin euroon. Korotus on tarkoitettu rahoittamaan suurimmalta osin Verkkojen Eurooppa -välineen varoista ja ESIR-rahastoon liittyvien EIP-toimien tuottamista tuloista.

3.2 ESIR 2.0:n monivuotisiin strategisiin tavoitteisiin, jotka koskevat kasvuinvestointien tukemista EU:n talousarvion painotusten mukaisesti, on sisällytetty seuraavat painopistealat:

- strateginen infrastruktuuri, mukaan luettuina EU:n politiikan mukaiset digitaali- ja energia-alan investoinnit
- liikenneinfrastruktuuri teollisissa keskuksissa, ympäristö, koulutus, tutkimus ja innovointi
- työllisyyttä lisäävät investoinnit, etenkin pk-yrityksille suunnattu rahoitus ja nuorten työllistämiseksi toteutettavat toimet
- inhimillinen pääoma, kulttuuri ja terveys.

3.3 Euroopan komission mukaan aloitteen on määrä mahdollistaa EIP:n ja ESIR-rahaston rahoitus- ja investointitoimien volyymin kasvattaminen kyseisillä aloilla ja EIP:n tapauksessa riskipitoisempien mutta taloudellisesti vakaalla pohjalla olevien hankkeiden toteuttaminen sen saaman EU:n takauksen avulla. Luotavan kerrannaisvaikutuksen ansiosta yhtä takauksena annettua euroa kohti voidaan saada noin 15 euron arvosta hankeinvestointeja eli yhteensä vähintään 500 miljardia euroa nykyisen monivuotisen rahoituskehityksen loppuun mennessä.

3.4 Keskeiset muutokset, joita komissio esittää asetukseen (EU) 2015/1017, ovat seuraavat:

- Vahvistetaan hankkeiden täydentävyyttä, mukaan luettuina rajatylittävät infrastruktuurihankkeet ja niihin liittyvät palvelut, jotka on nimenomaisesti määritetty täydentävyyksikriteerin täyttäväksi hankkeiksi.
- Lisätään ESIR-rahaston hyödyntämistä vähemmän kehittyneillä alueilla ja/tai siirtymäalueilla ja helpotetaan Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastojen), Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen yhdistämistä ESIR-rahaston tukeen.
- Tuetaan vähemmän kehittyneitä alueita ja siirtymäalueita viittaamalla nimenomaisesti kaikkiin toimialoihin, jotka eivät muuten kuuluisi yleisten tavoitteiden piiriin.
- Keskitetään ESIR-toimia yhä enemmän hankkeisiin, joiden avulla edistetään COP21-ilmastokokouksen tavoitteiden saavuttamista ja ilmastonmuutokseen liittyvien painopisteiden toteuttamista.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan investointiohjelma” (EUVL C 268, 14.8.2015, s. 27).

- Mahdollistetaan puolustusalaan liittyvien investointihankkeiden sisällyttäminen ESIR-rahaston rahoituksen piiriin, sillä niiden taloudelliset kerrannaisvaikutukset ovat merkittäviä.
- Edistetään ESIR-rahaston alakohtaista ja maantieteellistä monipuolistamista koskevia tavoitteita pitäen kuitenkin kiinni markkinapainotteisuudesta.
- Lisätään ESIR-rahaston hallinnointiprosessin avoimuutta.

4. Yleistä

4.1 ETSK pitää tervetulleena ja puoltaa voimakkaasti komission aloitetta, jonka tavoitteena on sekä pidentää ESIR-rahaston voimassaoloaikaa että lisätä sen rahoitusta. Komitea on samaa mieltä rahaston tarkoituksesta ja merkityksestä pyrittäessä edistämään investointien kehitystä Euroopan unionissa. Komitea toistaa jo aiemmin esittämänsä ⁽³⁾ näkemyksen siitä, että tarvitaan eurooppalainen kasvu- ja työllisyysohjelma, johon nivotaan nykyistä kunnianhimoisempi ESIR-rahasto sekä muita unionin kasvualoiteita – erityisesti Horisontti 2020 -puiteohjelma, Verkkojen Eurooppa -väline ja rakennerahastot. ETSK kannattaa sen mahdollistamista, että muista EU-rahastoista tuetaan taloudellisesti investointitakausta niiden omilla aloilla.

4.2 Kyseiset avustusohjelmat sekä julkiset investoinnit on säilytettävä sen sijaan, että niitä erityispiirteineen heikennettäisiin, sillä ne ovat tärkeitä kasvun ja työllisyyden kannalta ja tarjoavat mahdollisuuksia näiden edistämiseen.

4.3 ETSK on tulosten tarkempaa laadullista ja määrällistä analyysia vielä odottaessa tyytyväinen ESIR-rahaston ensimmäisen vuoden aikana saavutettuihin myönteisiin tuloksiin – ennakoidut investoinnit saatiin aikaan välittömästi – ja pitää pk-yritysten ”investointi-ikkunaa” menestyksenä. ESIR-rahasto on hoitanut komitean toivoman riskipääomaan liittyvän tehtävänsä ja vastannut tarpeeseen rahoittaa yritysten – eritoten pk-yritysten – kasvua sekä kykyä luoda uusia työpaikkoja ⁽⁴⁾.

4.4 Komitea arvelee ESIR-rahaston suosion pk-yritysten keskuudessa johtuvan osittain siitä, että varojen välittämisessä pankeilta yrityksille on ollut jatkuvasti ongelmia, kuten EKP:n tallettamien varojen käyttämättä jääminen osoittaa. ETSK:ssa toimivan yhtenäismarkkinoiden seurantaryhmän pitäisi tähän liittyen seurata jatkuvasti vaikutusindikaattorien avulla ESIR-rahaston hyödyntämistä pk-yritysten hyväksi.

4.5 Komitean mielestä ESIR 2.0:ssa pitäisi pyrkiä yhä suurempaan yksityisen pääoman osuuteen: mikäli mahdollista yli 62 prosentin, johon yllettiin ensimmäisenä vuonna. Komitea ehdottaa tähän liittyen, että harkittaisiin huolellisesti muidenkin rahoituslähteiden – rahoitusalan, joukkolainamarkkinoiden sekä vakuutus- ja eläkerahastojen – lisäämistä pankkien rinnalle ⁽⁵⁾. ETSK on samaa mieltä ensisijaisesti yksityisten investointien liikkeelle saamiseen tähtäävän lisärahoituksen tarpeesta. Yhteisösijoittajien Euroopan tasolla hallinnoimien varojen määrä on 13 500 miljardia euroa ⁽⁶⁾, joista alle 1 prosenttia investoidaan infrastruktuuriin.

4.6 ETSK kehottaa EU:n toimielimiä pohtimaan mahdollisuutta sallia vaikeassa tilanteessa oleville jäsenvaltioille enemmän joustavuutta, jotta ne voivat lisätä julkisia investointeja ja rahoittaa ESIR-rahaston avulla infrastruktuureja ja tutkimusta, laadukasta koulutusta sekä lastenhoito-, terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja.

4.6.1 Kyseisten varojen lisääminen edellyttää pääomaa koskevien sisämarkkinasääntöjen, kuten Solvenssi II -direktiivin, muuttamista, sillä ne haittaavat infrastruktuuri-investointien rahoittamista eurooppalaisista vakuutus- ja eläkerahastoista. Esimerkiksi Kanadassa kyseisistä rahastoista infrastruktuuri-investointeihin käytettävä osuus – eurooppalainen infrastruktuuri mukaan luettuna – ylittää 15 prosenttiin hallinnoitavista varoista. Verkkojen Eurooppa -välineestä, EIP:n varoista ja vakuutusrahastoista rahoitettava järjestely voisi lievittää näitä ongelmia ja taata näiden varojen asianmukaisen käytön.

4.7 Komitea pitää ESIR 2.0:n onnistumisen kannalta tärkeänä, että ESIR säilytetään markkinapainotteisena ja että sen täydentävyyttä muiden EU-välineiden ja EIP:n ydintoiminnan kanssa vahvistetaan: sen lisäksi, että kaikkien yksittäisten hankkeiden tulee olla EU:n toimintalinjojen mukaisia, niitä tulee arvioida omien ansioidensa ja toivottujen taloudellisten tulosten perusteella.

⁽³⁾ Ks. alaviite 1.

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Talouskasvu ja valtionvelka EU:ssa: kaksi innovatiivista ehdotusta” (EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10).

⁽⁵⁾ Ks. alaviite 1.

⁽⁶⁾ Uusien rahoitusjärjestelyjen maksimaalista hyödyntämistä käsittelevä toimintasuunnitelma *EU Action Plan – Making the best use of new financial schemes*.

4.8 ETSK on samaa mieltä tarpeesta vahvistaa ESIR-tukea saavien hankkeiden täydentävyyttä ja parantaa siten riskipitoisempien hankkeiden laina- ja rahoituskelpoisuutta. Tukikelpoisuuskriteereihin on sisällytettävä myös se vaatimus, että tuettavilla hankkeilla on pyrittävä korjaamaan markkinoiden toimintapuutteita ja epätyydyttäviä investointitilanteita. Lisäksi rajatylittävät infrastruktuurihankkeet ja niihin liittyvät palvelut on nimenomaisesti määritettävä täydentävyyss-kriteerin täyttäväksi hankkeiksi, jotta varmistetaan, että investointiohjelma tosiasiallisesti sysää Euroopan talouden uudelleen liikkeelle ja edistää työpaikkojen luomista sekä taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

4.9 ETSK kehottaa painokkaasti hyödyntämään ESIR-rahastoa entistä tehokkaammin yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla osaamisen ja elinikäisen oppimisen edistämiseksi sekä luovien ja kulttuurialojen, terveydenhuollon ja sosiaalisen ja matkailuinfrastruktuurin kehittämisessä.

4.10 Komitea korostaa tarvetta kehittää ESIR-toimia siten, että varmistetaan tasapainoinen maantieteellinen kattavuus EU:ssa. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon kunkin maan taloudellinen toiminta kaiken kaikkiaan sekä aloitteen kysyntä- ja markkinalähtöisyys asettamatta etukäteen kiintiöitä ja säilyttäen riittävä joustavuus varojen kohdentamisessa eri aloille. ETSK on samaa mieltä siitä, että Euroopan investointineuvontakeskusta kannattaa vahvistaa siten, että se lisää omia toimiaan eri maissa. Komitea kannattaa myös mahdollisuutta hyödyntää rakenne- ja investointirahastoja saumattomasti ja ilman byrokraattisia esteitä yhtenä ESIR-hankkeiden rahoituslähteenä.

4.10.1 Euroopan investointineuvontakeskuksen ja kansallisten kehityspankkien rooleja tulee laajentaa siten, että ne eivät vain anna tarkemmin kohdennettua teknistä apua paikallistasolla eri puolilla unionia vaan pyrkivät myös parantamaan viestintää paikallis- ja alueviranomaisten ja ESIR 2.0:n välillä.

4.10.2 Kansallisilla kehityspankeilla on niin ikään oleellinen asema ESIR-aloitteen onnistumisen kannalta. EU ja jäsenvaltioiden hallitukset ovat edistäneet ESIR-rahaston kautta ja niiden olisi jatkossa tuettava yhä enemmän sekä uudishankkeita (greenfield projects) että vanhan pohjalta toteutettavia hankkeita (brownfield projects), jotka eivät muuten olisi rahoituskelpoisia. Tämä pätee erityisesti hankkeisiin, joiden yhteydessä käyttöön tai kysyntään liittyviä riskejä ei voida määrittää. Näitä riskejä voitaisiin osin pienentää hyödyntämällä jossakin määrin kansallisten kehityspankkien antamia takauksia, jotka voisivat monissa tapauksissa tehdä kaupallisesti mielenkiinnostomasta liiketoimesta yhteisöijoittajille kaupallisesti kiinnostavan.

4.11 ETSK kannattaa ehdotusta ”jättää Euroopan strategisten investointien rahastoon (ESIR) suunnatut jäsenvaltioiden rahoitusosuudet budjettialijäämä-laskelmien ulkopuolelle” ja haluaisi, että tätä periaatetta sovelletaan myös investointiohjelmiin, esim. strategisia julkisia investointeja koskevan täysimittaisen kultaisen säännön muodossa.

4.12 Jotta saadaan liikkeelle eurooppalaisia investointeja ja voidaan houkuttaa ulkomaisia investointeja ⁽⁷⁾ – joiden tulee asetuksen pohjalta tapahtua vastavuoroisesti – ja jotta takausten ja investointien välillä saavutetaan käytännössä vipuvaikutus, joka on suuruudeltaan 1:15, tarvitaan komitean mielestä paitsi Euroopan talouden ja kasvun uudelleenkäynnistämistä myös investointiohjelman kolmannen osa-alueen kattavaa täytäntöönpanoa nykyistä ripeämmässä tahdissa siten, että toteutetaan rakenneuudistuksia, poistetaan investointiesteitä ja nivotaan mukaan ESIR-rahaston panos.

4.13 ETSK kehottaa parantamaan ESIR-rahaston tunnettuutta järjestämällä mittava unionin laajuinen paikallistason tiedotuskampanja ja merkitemällä kaikki ESIR-tukea käsittävät rahoitussopimukset – etenkin pk-yritysten tapauksessa – ESIR-tunnuksella. Komitea katsoo, että rahoitus- ja investointitoimien sekä takuurahastojen toteutuksen ja toiminnan seuranta, samaten kuin riippumattoman asiantuntija-arvion laatiminen ESIR-asetuksen ja siihen tehtyjen muutosten soveltamisesta, on tärkeää komitean edustaman koko kansalaisyhteiskunnan sekä paikallis- ja alueviranomaisten kannalta. ETSK pyytää siksi, että kyseiset raportit esitetään parlamentin ja neuvoston lisäksi myös ETSK:lle ja AK:lle.

⁽⁷⁾ Vrt. esimerkiksi Kiinan uusi silkkitie -aloite (One Belt, One Road).

5. Erityistä

5.1 Mitä painopistealoihin tulee, ESIR 2.0:n yhteydessä pitäisi tarjota rahoitusta tasapainoisesti ja joustavasti potentiaalisten investointien määrän perusteella talouden eri aloille ja etenkin energia-alalle ja digitalisointiin, kiertotalouteen ja COP21-ilmastokokouksen tavoitteiden saavuttamista varten, kestäväpohjaiseen liikenteeseen ja rajatylittäviin verkkoihin sekä sellaisille aloille kuin maatalous, biotalous, valmistusteollisuus ja palvelut vähemmän kehittyneillä alueilla ja siirtymäalueilla, jotta työllisyysvaikutukset olisivat optimaaliset. Huomiota tulee kiinnittää myös turvallisuus- ja puolustusalojen kaksikäyttökäyttöihin, jotta voidaan tukea yhtenäisen, vahvan ja selkeämmin määritellyn Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan (EDITB) luomista sekä ”koordinoinnin ja yhteisen suunnittelun lisäämistä, jotta voidaan siirtyä kohti Euroopan puolustusunionia”⁽⁸⁾.

5.1.1 Komitea suosittelee erityisesti valmistusteollisuuden digitalisoinnin (teollisuus 4.0) sekä pilvipalveluverkkojen ja datakeskusten turvallisen ja yhdenmukaisen kehityksen tukemista.

5.2 ETSK katsoo ESIR-rahaston hallinnoinnin osalta, että olisi järkevää soveltaa vuorottelua Euroopan komission (ECFIN-pääosastoa lukuun ottamatta) ja EIP:n edustuksessa rahaston johtokunnassa, jotta mukaan pääsisi esimerkiksi liikenne-, digitalisointi- ja ympäristöalan pääosastojen edustajia sen edistämiseksi, että rahoitus jakautuu tasapainoisesti kaikille aloille. Lisäksi investointikomitean, joka päättää siitä, mitä hankkeita tuetaan EU:n takauksen avulla, on oltava täysin riippumaton ja tehtävä päätöksiä avoimesti EIP:n, Euroopan komission tai muun julkisen tai yksityisen tahon puuttumatta asiaan. Sitä olisi myös laajennettava siten, että mukaan otetaan eri alojen asiantuntijoita, jotka voivat tarjota käyttöön toimien kohteena kulloinkin olevien maantieteellisten markkinoiden tilannetta koskevaa erityisosaamista.

5.3 ESIR-rahastolla on paljon suurempi rahoitus kuin muilla unionin aloitteilla, ja se mahdollistaa näin ollen investoimisen laajamittaisiin, yli 10 miljardin euron eurooppalaisiin hankkeisiin, joita tuetaan lähinnä yksityisellä pääomalla⁽⁹⁾. Komitea katsoo, että näiden hankkeiden toteuttamiseksi komission ennakoivaa roolia tulee vahvistaa, jotta se voi tukea erilaisten unionin ohjelmien yhteistä käynnistämistä ja määrittellä asianmukaisen sääntelykehityksen etenkin liikenteen, energian ja tieto- ja viestintätekniisten verkkojen kaltaisille aloille, joiden bruttokansantuotteeseen kohdistuvat taloudelliset kerrannaisvaikutukset ovat suurimmat.

5.4 ETSK:n mielestä ESIR-rahaston pitäisi painottua yhä enemmän digitaaliseen vuorovaikutustalouteen Euroopassa ja edistää EU:n erityisiä investointijärjestelyjä, joiden avulla voidaan huolehtia alan startup-yritysten kasvuedellytyksistä ja luoda laadukkaita työpaikkoja. Työntekijöiden oikeudet ja kuluttajansuoja tulee taata.

Bryssel 15. joulukuuta 2016.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS*

⁽⁸⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta ”EU:n uusi ulko- ja turvallisuuspoliittinen strategia” (EUVL C 264, 20.7.2016, s. 1).

⁽⁹⁾ Esimerkiksi: Euroopan lentoliikenteen valvontajärjestelmä, Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmä (ERTMS), verkkoyhteydellä tuettu ja automatisoitu ajaminen, tiheä merikaapeliverkko Pohjanmeren tuulipuistoille, teollisuuden gigabittiverkko, suurteholaskenta ja laajakaistayhteyksiin siirtyminen kaikkialla Euroopassa.